

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินชีวิตด้วยหลักพุทธธรรมจากวรรณกรรมสี่แผ่นดิน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ (๑) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา เนื้อเรื่อง และสาระสำคัญของวรรณกรรมสี่แผ่นดิน (๒) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมในวรรณกรรมสี่แผ่นดิน และ (๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางการดำเนินชีวิตด้วยหลักพุทธธรรมจากวรรณกรรมสี่แผ่นดิน ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวสรุปได้ ดังนี้

๕.๑.๑ วรรณกรรมสี่แผ่นดิน

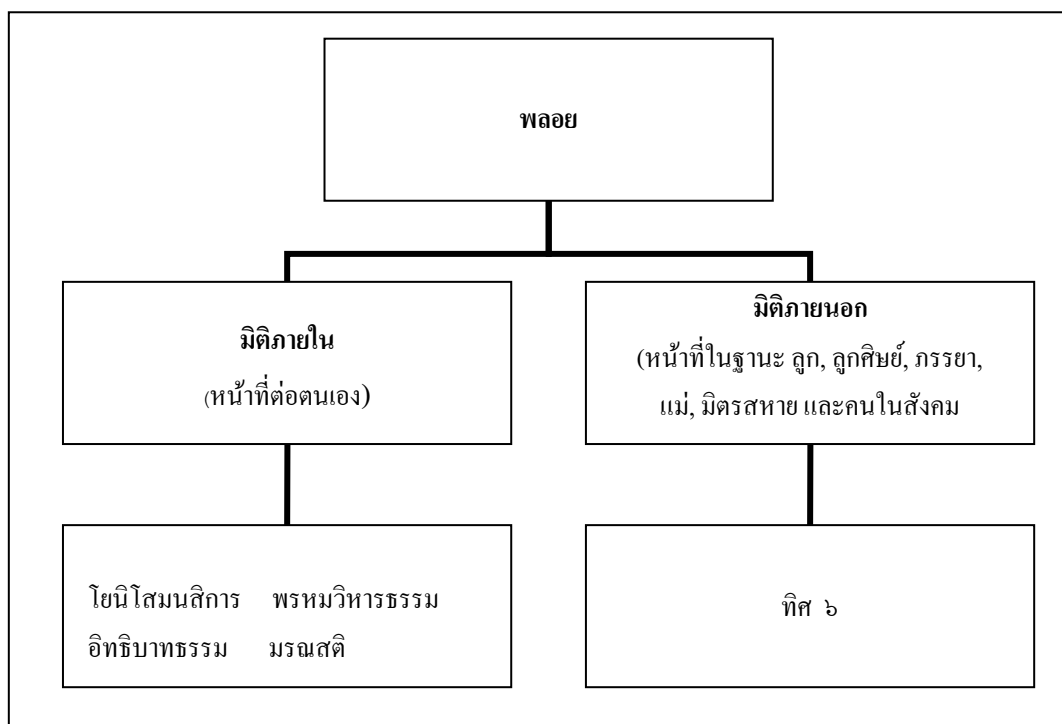
วรรณกรรมสี่แผ่นดินถูกประพันธ์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๔ โดยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช บุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและมีหลักพุทธธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต วรรณกรรมสี่แผ่นดินเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ขนาดยาวที่เป็นการเล่าเรื่องราวชีวิตของพลอยตัวละครเอกของเรื่องว่าพลอยดำเนินชีวิตเป็นอย่างไรตลอดช่วงวัยชีวิต ตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา ในบริบทสังคมไทยที่ผันผวนและแปรเปลี่ยนไปในแต่ละแผ่นดินทั้งสี่แผ่นดินตั้งแต่ในช่วงรัชกาลที่ ๕ จนถึงสิ้นรัชกาลที่ ๘ ดังนั้นการอ่านวรรณกรรมสี่แผ่นดินจึงมีลักษณะเหมือนกับการอ่านอัตชีวประวัติของพลอยตัวละครเอกของเรื่อง

๕.๑.๒ การวิเคราะห์แนวทางการดำเนินชีวิตด้วยหลักพุทธธรรมจากวรรณกรรมสี่แผ่นดิน

จากวรรณกรรมสี่แผ่นดินที่ผู้วิจัยได้ศึกษาผ่านตัวละครเอกของเรื่อง คือ พลอย ผู้วิจัยพบว่าแนวทางการดำเนินชีวิตของพลอย ดำเนินอยู่ในวิถีแห่งพุทธธรรม ตั้งแต่ช่วงวัยเด็กจนถึงวัยชรา แม้ขณะลมหายใจสุดท้าย พลอยก็ยังคงดำเนินตามวิถีแห่งมรณสติตามแนวทางพุทธธรรม

ตลอดชีวิตในสี่แผ่นดินของพลอย ปรากฏหลักพุทธธรรมโดยจำแนกเป็นมิติสองด้าน คือ (๑) มิติภายใน คือ มิติทางคุณธรรมที่เกิดขึ้นภายในกระบวนการทางจิตใจของพลอย ได้แก่ โยนิโสมนสิการ พรหมวิหารธรรม อิทธิบาทธรรม มรณสติ และจิตที่ประกอบด้วยสัมมาทิฐิ เข้าใจในกฎไตรลักษณ์ และ (๒) มิติภายนอก คือ มิติทางจริยธรรมในการประพฤติที่ตั้งงามต่อบุคคลตามหน้าที่ของตนตามหลักของทศ ๖ ส่วนหลักพุทธธรรมในการแก้ไขปัญหา คือ โยนิโสมนสิการ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในทุกช่วงวัยเช่นกัน ดังแผนภาพ

แผนภูมิรูปภาพที่ ๔.๑ แสดงแนวทางการดำเนินชีวิตของพลอยในวรรณกรรมสี่แผ่นดิน

จากการศึกษาวิเคราะห์ผู้วิจัยพบว่า วิถีชีวิตของพลอยตัวละครเอกของวรรณกรรมสี่แผ่นดินนี้สะท้อนให้เห็นวิถีคิดของผู้ประพันธ์ว่าเป็นผู้ที่มีความลึกซึ้งในวิถีแห่งพุทธธรรมเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงความเป็นแบบอย่างที่ดีงามผ่านตัวละครของเรื่อง รวมถึงวิถีคิด และวิธีการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตของชีวิต ดังเช่น กรณีการสูญเสียอดีตลูกชายอันเป็นที่รักด้วยวัยอันไม่สมควร ที่พลอยสามารถนำหลักพุทธธรรมมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหา จึงเป็นตัวอย่างที่ดีในการแสดงถึงความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรม

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๑) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะหลักพุทธธรรมในด้านสัจธรรมและในด้านจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตเท่านั้น ดังนั้นหากมีผู้ต้องการศึกษาในเรื่องแนวทางการดำเนินชีวิตด้วยหลักพุทธธรรมจากวรรณกรรมสี่แผ่นดิน ควรศึกษาในด้านอื่นเพิ่มเติมเพื่อจะได้ทราบหลักพุทธธรรมที่หลากหลายขึ้น

๒) ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินชีวิตในวรรณกรรมสี่แผ่นดินกับแนวทางการดำเนินชีวิตในวรรณกรรมอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อค้นหาแนวทางการดำเนินชีวิตและนำไปสู่การพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์อย่างแท้จริงต่อไป